

3D-illustratie van de onderwaterwereld in de Waddenzee. De afbeelding is gemaakt door Nicolle R. Fuller van Sayo Studio in opdracht van het Programma naar een Rijke Waddenzee en de Waddenvereniging. De tekening is gemaakt in samenwerking met de Universiteiten van Wageningen en Groningen, het NIOZ, Bureau Waardenburg, Stichting de Goede Visser en het Alfred-Wegener-Instituut.

- 14** **Zoöplankton** Dierlijk plankton is een gemeenschap van duizenden (veelal) microscopisch kleine diertjes. Ze zijn een belangrijke schakel in het voedselweb. Sommige vissen zijn er gek op, zoals sprat en haring!
- 15** **Fytoplankton** Plantaardig plankton zijn de zonnepanelen van de Waddenzee. Ze staan aan de basis van al het leven in de Waddenzee. Ze zorgen voor zuurstof en zijn het voedsel van het dierlijk plankton.

Wat zie je?

De Waddenzee onder water in beeld. De rechterkant geeft een eiland kwelder weer met een natuurlijke oever. Het weergegeven zeegras voor de oever is nog een wensbeeld. Links een dijk met harde afbakening van zee en land. Dijken zijn ook vaak een belemmering voor trekvisserij. Maar gelukkig zijn er steeds meer vispassages. Op het water links boven een veerboot op de achtergrond en daarvoor een baggeraar. Rechts zie je de mosselvisserij op het Wad. De mosselzaadvanginstallatie is een netwerk van touwen waar jonge mossellarven zich aan hechten. Zo kunnen steeds meer mosselbanken zich op een natuurlijke manier ontwikkelen. Voor alles onder water check de speciale legenda!

Naar een visrijke Waddenzee

De Waddenzee is een wildernis van Wereldklasse. Sinds 2009 is het gebied benoemd tot Werelderfgoed. Tienduizenden mensen genieten ieder jaar weer van de stilte, de ruimte en de overweldigende natuur. Vogels en zeehonden zijn daarbij de grootste blikvangers. Maar de natuur onder water is voor ons onzichtbaar.

Onder water wordt de basis gelegd voor de bijzondere natuur in de Waddenzee. Plankton, mossels, algen, wadpieren, bodemdieren, zeesterren, garnalen en vissen vormen een reeks van voedselrelaties oftewel het voedselweb. “Het is een fascinerend spel; alleen je ziet er zo weinig van”, weet Michiel Firet van het Programma naar een Rijke Waddenzee. “Het lijkt een bak bruingroen water waarvan de diepte maar moeilijk valt te peilen.”

Waar zijn de vissen gebleven? Toch gebeurt er dus van alles onder water. En dat gaat niet de goede kant uit. Het huidige onderwaterleven van de Waddenzee is op dit moment een eenvoudig ecosysteem. Garnalen, krabben en zeesterren domineren. De grote vraag is: waar zijn de vissen gebleven? De sterke achteruitgang van de vissen in de Waddenzee stelt velen voor een raadsel. Van de kinderkamerfunctie

voor platvis is weinig meer over, de visserij op zeebaars en harder is vrijwel geheel stil komen te liggen en echt grote vissen zijn nog slechts sporadisch aanwezig.

Niet een duidelijke oorzaak Eenduidige oorzaken van de daling zijn moeilijk te vinden. Komt het door de aanleg van dammen en dijken? Gaat het om klimaatverandering? Of spelen menselijke activiteiten zoals visserij en recreatie een rol? Volgens Lies van Nieuwerburgh van de Waddenvereniging is er niet één duidelijke oorzaak aan te wijzen, maar grijpt alles in elkaar. Dat is ook wat de grote illustratie op deze pagina's laat zien. “In een bezoekerscentrum kijk je naar vis in een aquarium, maar dit is een wetenschappelijke tekening van alle elementen die je in de Wadden tegenkomt. Het begint aan de basis en als dat goed zit, dan kan de rest vanzelf volgen, zoals de gladde haai en de rog.”

Werken aan herstel en ontwikkeling Vissers, natuurverenigingen, overheden en wetenschappers hebben nu de handen ineengeslagen. Zij werken al enige tijd aan het herstel van de visstand. Het gaat dan om onderzoek, beleidsaanpassingen en concrete maatregelen zoals vispassages. “Deze tekening past in dat plaatje”, aldus Furet. “Het grote publiek ziet niet dat het minder gaat met de visstand in de Waddenzee. Sportvissers hebben het wel door. Zij vangen veel minder dan jaren geleden.” Volgens Furet is er nog geen reden voor paniek. “Het basisfundament is nog steeds goed. Herstel en ontwikkeling is mogelijk. Maar dan moeten we ons wel bewust zijn van het probleem. Dat is nu groeiende en wie weet, over een jaar of tien, kunnen we deze afbeelding in werkelijkheid zien.

Zalm

Met de zalm ging het lange tijd slecht in de Waddenzee. Ondermeer door dijken en dammen kon deze vis bijna nergens meer het zoete water bereiken om te paaien. Een speciaal herstelprogramma en de aanleg van tal van vispassages zorgen er nu voor dat de vis weer toeneemt. Leuk hè!

PROGRAMMA NAAR EEN RIJKE WADDENZEE

Het Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW) is een samenwerkingsverband van overheden, natuurorganisaties en gebruikers van het Waddengebied. Het belangrijkste doel van de samenwerking is om een veerkrachtige natuur te ontwikkelen en duurzaam economisch medegebruik (zoals visserij en toerisme) te stimuleren. Bekende voorbeelden waar PRW op dit moment aan werkt zijn Holwerd-Aan-Zee, de verduurzaming van de visserij en de Vismigratierivier door de Afsluitdijk.